

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v sementških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za doostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 20.

V Ljubljani, 17. oktobra 1889.

Letnik II.

Kaj je novega po svetu?

Po Avstriji zborujejo ta mesec *deželni zbori*. — V kranjskem zboru je deželni glavar izrazil upanje, naj bi vsi poslanci složno delovali v korist dežele, pohvalil se je, da naklada na žgane pijače donaša deželi že zdaj nad 100 tisoč gl. dobička. Ni torej dvoma po naši misli, da bo dežela tudi naklado od vina in mesa sama prevzela, kajti pri umnem gospodarstvu se bo tudi tukaj nekaj pridobilo za deželo. Pri potrjevanju volitev je poslanec Klun omenjal po pravici, da se ožja volitev v Ljubljani ni vršila strogo po zakonitih določilih, ker se niso naznanila za ožjo volitev nabila na voglih, ker se izkaznice niso izročile v stanovanja volilcev itd. — V goriški deželni odbor so voljeni poleg glavarja gg. dr. Abram, dr. N. Tonkli, dr. Pajer in dr. Verzeznassi. — V isterskem deželnem zboru je glavar omenil, da se smeta rabiti pri govorih oba deželna jezika, slovanski in italijanski. To se samo ob sebi ume. Slovanskih poslancev čakajo tu vroči dnevi. — V koroškem deželnem zboru bodo med drugim razpravljali predlogo o prenočiščih za revne popotnike in o deželni zavarovalnici. — V češki deželni zbor zopet niso vstopili nemški poslanci; no, saj bode med Staro- in Mladočehi preprirov dovolj. — Moravski češki poslanci bodo sprožili v zboru misel, naj se ustanovi češko vseučilišče na Moravskem, ki bi bilo zelo potrebno. — Na Ogerskem

narodna madjarska strast vlada vsemogočno povsod; ljudstvo leze v dolgove, njegovi zastopniki pa bogaté. — Na *Francoskem* so vse volitve v zbornico končane; vladalo se bo kakor doslej, tudi za naprej; nobena stranka nima sama za-se tolike večine, da bi se ji ne bilo treba ozirati na druge; med seboj se bodo zopet prepirali. Nemški Bismark se bo pa smejal in ruski car bo žalosten majal z glavo, češ, s tako državo se ne kaže družiti. — Ruski car je vendar prišel v *Berolin* obiskat nemškega cesarja. Sprejem pa je bil bolj mrzel in tudi car se ondi ni ogrel. — *Italijanski* listi napovedujejo novo papeževo okrožnico o socialnem vprašanju, ki bo posebno natanko razpravljala razmere med delavci in delodajalci. — *Srbska* kraljica je prišla v Beligrad ter se po dolgem pogajanju sešla s sinom kraljem Aleksandrom. Vladarji imajo ondi težko nalogo in kdo vé, če jo bodo zmagali. — *Bolgarski* knez Ferdinand je nenadoma zapustil Bolgarijo. Nekateri menijo, da za vselej, drugi pa pravijo, da si hoče pri vladah izposlovati bolgarsko neodvisnost. — V *Črni gori* grozi vsled slabe letine huda lakota. — Na *Kreti* so se pomirili prebivalci; za koliko časa, se ne vé, zakaj netiva za ogenj je ondi veliko. Bližajoča se mrzla zima bo najbrže ohladila vroče glave, in čez zimo bomo še najbrže v miru živeli, ako se nenadoma ne prikaže kak poseben oblak.

Kaj je novega po Slovenskem?

Ljubljana. (Žalostna novica.) Najbolj žalostna novica za katoliške Slovence je ta, da se hočejo občani v Podragi v vipavski dolini odpovedati katoliški veri in da hočejo prestopiti v razkolno cerkev.

Kaj tacega ni bilo slišati med nami sto in stoletja. — Vzrok zato pravijo, je ta, ker bi Podražani radi imeli svojo faro, za kar se že poganjajo več kakor 30 let. Tako silne potrebe za to sicer ni, ker so od-

daljeni od fare le kake pol ure, toda tega jim ni kdo ne zameri; to pa jim zameri vsakdo po pravici, da hočejo zaradi tega zatajiti katoliško vero. Na kar 30 let med preprirom ni nikdo mislil, to hočejo zdaj storiti v eni sapi. Od kod to? Reči moramo: To je storil sovražni človek. To so storili zapeljivci-huj-skači, posebno časniki, ki sramotijo katol. cerkev in slavé razkolno. Tega je posebno kriv časnik „Slov. Narod“, ki zdaj potuho daje Podražanom in huj-skačem prepušča prostor v listu, da v njem trosijo svojo strast in neslanost med svet. Večkrat je že „Domoljub“ svaril Slovence pred tem listom; sedaj se zopet vidi, da je imel prav; zakaj ako katolišk časnik katoliško vero zaničuje, druge krive vere pa povzdiguje, ne zasluži, da bi ga kdo podpiral in kdor vedoma to stori, gotovo se smrtno pregreši zoper Boga in svojo vero. Kader bo vam kdo torej govoril o časniku „Slov. Narod“, precej boste vedeli: To je tisti list, ki dela na to, da bi se Slovenci odpovedali edino pravi katoliški veri ter se večno pogubili. Tak list ne sme prostora najti v hiši vernega Slovenca. — Zato: Slovenci varujte se prav posebno domačih zapeljivcev!

Kranjsko. V Ljubljani so dné 4. oktobra blagoslovili novo šolsko poslopje I. mestne deške šole. — Dné 13. t. m. je ljubljanski župan slovesno pripel zaslužni križec na prsi vpokojenega vodje mestne deške šole g. L. Belarja. — V Dobropoljah na Dolenjskem hoče okr. šolski svet napraviti štirirazredno šolo, pa še pri trirazredni ne preskrbi, da bi bilo dovolj učiteljev. — Obesil se je dné 9. t. m.

vojak Primož Skené doma v Vogljah pri Šenčurju. Pobegnil je od vojakov in ker se je bal kazni, se je nesrečnež končal. — Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani izvolila je dr. Bleiweisa v deželni zbor. — Umril je dné 10. oktobra znani hišni posestnik in trgovec gosp. Primož Hudovernik. — V Goričah nad Kranjem je predaval tajnik kmetijske družbe o kmetijskih stvareh. — V Radovici na Belokranjskem so pričeli trgatév dné 8. oktobra ob prav lepem vremenu. — Pravijo, da bodo manj natrgali, kakor lani, blago pa bode mnogo boljše, kakor so pričakovali. — Dné 13. t. m. so praznovali v Polju pod Ljubljano cerkveno žegnanje. Vsled neprevidnosti pri streljanju sta se obstrelila dva mladeniča; enega so precej peljali v ljubljansko bolnišnico. — Iz Polhovega gradeca se nam poroča, da imajo ondi slabo letino, krompir jim je večinoma zgnjil, ajdo je vzela slana in tudi sadja ni dalo za domačo potrebo. O novem gasilnem društvu pa se piše, da je dobilo lepo brizgalnico, ki stane 887 gld., k temu so pripomogli cesar z 80 gld., kranjska hranilnica 60 gld., blag. g. Janko Urbančič 100 gld., veleč. g. J. Zore 30 gld. Kakih 1000 gld. bo društvu še treba, da se vse potrebno oskrbi; zato živeli dobrotniki!

Od Male nedelje. Pri nas mislimo postaviti spomenik slavnemu domoljubu pokojnemu A. Krempeľnu. Na njegovem grobu stoji sedaj zapuščen, zarujavel križ, toda mož pisatelj-zgodovinar zasluži na kraju, kjer je umrl kot župnik, da se mu postavi dostojen spomenik. Mož, ki je pisal mlajšim rodoljubom v Gradec: Sicer sem že star mož, vendar

Listek.

Ponočni čuvaj.

Pozno je že v noč. Dasi sem bil na počitnicah v malem mestecu na Slovenskem, vendar se mi je dela nakopičilo toliko, da sem sedel še dolgo pri pisalni mizi, ko so drugi že sladko spavali. Truden od dela in zaspan pogledam skozi okno na trg. Luči so po ulici brlele, dež se je silil, sicer je bilo vse tiho, nobene žive duše nikjer, edin ponočni čuvaj se je prikazal izza ogra ter obstal pod svetilnico. Skrbno pogleda okrog sebe, vzame steklenico iz žepa ter potegne iz nje par prav krepkih požirkov. — „Bog ti blagoslovi, stavec!“, mislil sem sam pri sebi, in spomnil sem se dogodbe, ki tudi pripoveduje o ponočnem čuvaju, ki je rad srkal žganje; in vredna se mi zdi, da jo tukaj povem, kakor sem jo slišal.

V nekem mestecu so dobili novega župana, silno ojstrega moža, dobil je mestno blagajnico prazno in vse v največjem neredu. V nekaterih letih

se mu s skupim gospodarstvom in z ojestrostjo posreči, da spravi v lep red mestne denarne zadeve; seveda se s tem ni prikupil nikomur, zakaj kjer je le mogel, priščipnil je koga za kak krajcar, ter ga djal v blagajnico. Čudno ni bilo zato, da župan ni bil priljubljen pri ljudeh in pravili so, da nimajo mestnega očeta, ampak očeta za gospodarja; vendar jih je pri volitvah znal tako obdelovati, da je bil vselej zopet izvoljen župan. Posebno piko je imel na mestne služabnike, in med temi je imeli vzlasti v želodec ponočnega čuvaja, staro hišo, ki ga je podedoval še od prejšnjih mestnih očetov. Bil je Šimen, — tako so rekli čuvaju — dober človeček, samo eno napako je imel: rad ga je pil, kader ga je imel, in pil ga je preveč, tako, da je po noči na straži mnogokrat zaspal, in da bi bili tatovi zaradi njega lahko kradli, karkoli bi hoteli in še njega po vrhu in ogenj bi bil lahko vpepelil pol mesta a on bi ne bil vedel za to. To je očem župan dobro vedel, zakaj njegovemu bistremu očesu ni odšlo nič, kar se je zgodilo v mestu. Že davno bi bil župan zapodil iz službe starega reveža, ko bi mu ne bilo

za slovenščino goreč mladenič, zasluži, da piše o njem Slomšek tako-le: Kakor deroč vrelce, ki prihruje iz pečevja, da bi svoje kraje rodovito napojil, katere je dolgo stiskala suša, tako neugnano je tirala rajnega Krempelj-na do svojega doma in roda živa ljubav. Z bistrim očesom je meril našega slovtva nasprotnike, z ostrim peresom je branil svojega naroda pravico, kakor nam pravijo njegove knjige. Lepše pač nikdo ne more opisati v kratkem zaslug pokojnikovih. Upamo torej, da nas bodo v tem poslu podpirali vsi slovenski listi.

Koroško. Na Koroškem se godi Slovincem sedaj enako, kakor pod liberalno vlado. Vso oblast v deželi imajo nasprotniki, nemški liberalci, če tudi nasprotujejo vladi in zoper njo glasujejo v državnem zboru. Poslali so že Slovenci veliko prošenj na Dunaj, da bi se šole uredile, vendar dozdej nimajo še nobene slovenske šole; 130 tisoč Slovencev in nobene slovenske šole, to je enaka pravica za vse!! Ako bo šlo tako naprej, bo sčasoma izginil slovenski rod na Koroškem. Tako po priliki toži „Mir“ o koroških domačih zadevah. — Dne 23. oktobra ima katol. tiskovno društvo za Koroško svoj občni zbor; primerno je o tej priliki dogovoriti se, kako naj pišejo konservativni listi nemški in slovenski. Kakor na Kranjskem slovenski, tako zabavljajo na Koroškem nemški liberalci zoper duhovnike; tako se posebno zaganjajo ob kapelana Čeha g. Lenca v Tinjah. Nič nenavadnega pri nas. — Obesil se je 14 let star učenec O. Krall v nemškem Št. Vidu. Očitati si ne bo mogel, da je to storil prepozno. Čedna mladina!

— Slana je skoraj po vseh krajih na Koroškem uničila ajdo.

Štajarsko. V Mariboru so odprli novo kaznilnico. Cerkvico, ki se nahaja med zidovjem, so dne 6. oktobra blagoslovili škofijski oskrbovalec in prelat msgr. Kosar, isti gospod so tudi pridigali, in sicer v slovenskem, nemškem in taljanskem jeziku. V novo „kletko“ se bodo lovili ptiči s Štajarskega, Koroškega, Tirolskega, deloma s Kranjskega in Primorskega. — Volitve v okrajno zastopništvo v Šoštanj izpadle so dobro. V odboru so gg.: Skubic, župan v Velenji in zdravnik, je načelnik, namestnik pa Vošnjak, odborniki: Pirtovšek, pl. Lap, župnik dr. Lippold, Šarnar, Tajnik, Vošnjak. — Znani posestnik pri Teharji, gospod Miha Bizjak-Pečovšek, je dne 22. septembra slavil 75letnico svojega rojstva in ob enem 25letnico, odkar so mu svetli cesar kot pridnemu sadjarju bili poslali zaslužni križec s kronico. Odlikovanega kmetovalca in vrlega Slovenca je počastilo mnogo narodnjakov iz Celja, od sv. Jurija in drugod, med njimi tudi pevski zbor čitalnice celjske. — Pri Novicerkvi je narodnozavedni gosp. Pintar zopet izvoljen za občinskega predstojnika. — Janez Siegerhofer, paznik pri železnici blizu Vidma, je padel z drevesa in čez štiri ure umrl. — V Brežji pri Loki so v krčmi godli trije cigani. Na potu v svoj tabor so se sprli. Cigan Gartner je razmesaril oba tovariša, da sta drugi dan pomrla. — Fanta v Račji, Marčičev Franc in Greifov Miha sta povzročila pretep ter z nožem usmrtila Antona Korena, Franca Baumana pa nevarno ranila. Žalostne

treba plačevati pokojnine. Toda sto goldinarjev na leto kar zastoj zavreči, to je bilo varčnemu županu zelo težko in zato je potrpel s Šimnom.

Slednjič bi mu bilo vendar-le kmalu zmanjkalo potrpljenja. Nekaj mesecev pozneje namreč ga dvakrat po vrsti sam župan najde pijanega in takrat bi bil gotovo Šimen ob službo, ko bi ne bila njegova hči Eva za deklo pri županu. Eva je bila najboljša dekla: pridna, poštena, tiha, z besedo: Šimen ni bil vreden tako blage hčerke. Ta je preprosila županovo mater, da je posredovala pri možu ter skušala potolažiti sveto jezo mestnega župana. „Naj bo“, reče nazadnje župan, „naj bo za zdaj zaradi Eve, toda zadnjikrat; ako ga zasačim le še enkrat na straži pijanega, potem pa me nikdo več na svetu ne preprosi.“ Mati županja je seveda potem brala levite staremu Šimnu, kateremu pa ni moglo v glavo, da je to kaj pregrešnega, ako on popije par meric žganja.

„Vi ste na gorkem ponoči“, je godrnjal, „ne veste, kaj je mraz, ne veste, kaj trpi ponočni čuvaj.“ — „Kmalu bom v službi 40 let, a požara po noči

v mestu ni bilo in tudi o tatovih se ni slišalo nič posebnega. Šimen torej zvesto opravlja svojo službo.“ — In res je bilo tako; bolj zvestega in točnega čuvaja ga ni bilo, kakor je bil Šimen v prejšnjih svojih letih; a ko ga je začela tlačiti starost, ko ni mogel več prenašati zimskega mraza, tedaj se je grel z žganjem in je žal včasih preveč zakuril, s tem se je navadil piti, in pijanca spreobrniti, pravijo, je poseben čudež.

Neko noč sedi oče župan še vedno v svoji pisarni; leto se namreč bliža svojemu koncu in treba bo skleniti letne mestne račune; ko bi ga bili videli, zdelo bi se nam, da je župan nekako dobre volje. In kako bi ne bil? V blagajnici, ki je prejšnja leta zevala, kakor lačna vrana, ostalo je precej denarja od odšteti letnih stroškov. — Med tem zatrobi čuvaj polnočno uro na svoj rog. „Kaj vraga ima zopet Šimen“, reče župan, „vsak pastir bi boljše zatrobil, kakor ta mestni čuvaj.“ — Nekaj časa še čaka, a ko se blizu mestne hiše zopet čuvaj oglasi in ker je bil glas še borneyši kakor poprej, tedaj vskipi oče župan v svoji pravični jezi, rekoč: „Go-

so pač velikokrat posledice, če mladi svet kolovrži po nepotrebnih krajih! Kako lepo je za mladega človeka, ako tudi ob prostih urah ostaja doma ter prebira dobre časnike in druge poštene spise. Kadar se pa smole dotikaš, boš se osmolil. — Kdor hoče po lovu hoditi, mora si kupiti takozvano lovsko karto. Leta 1888 so jih prodali 5682, denar dobi deželna blagajnica.

Goriška in Primorje. Na predvečer cesarjevega godu so v Trstu zopet Lahoni vrgli petardo, ki se je razpočila pred vojaško šolo. Tako nekateri Tržičani, ki škilijo čez mejo, praznujejo cesarjev god. Vendar jih ima vlada še vedno raje, kakor Slovence.

— V Gorici ima sedaj slovenska dekliška šola, katero oskrbljuje društvo „Sloga“, iste pravice, kakor druge javne šole. — V Tolminu so dne 25. septembra delili darila za konje, katerih so prignali 29. — V Tolminu se hočejo pačiti z nekim nemškim društvom: Tolmeiner Verschönerungsverein = Tolminska olepšalna družba. Družba naj začne svoje delo s tem, da pred vsem olepša svoje ime; čemu poštenim slovenskim tolmincem nemških spak? — Zaradi volitve deželnih odbornikov so bili domoljubi na Goriškem raznih mislij; sedaj, ko je volitev končana, upamo, da se bodo duhovi pomirili, in da bodo vsi složno delovali v korist dežele svoje.

Cerkev in šola.

Vestnik družbe sv. Cirila in Metoda.

Družba sv. Cirila in Metoda je razposlala svojim podružnicam že 3. vestnik ali poročilo jako pregledno in natančno sestavljeno. Iz poročila za družbo vedno neumorno delujočega g. tajnika A. Žlogarja povzamemo nekaj vrstic: „Pred vsem povdarjam, da naša družba zavzema edino-pravo stališče slovensko, — tisto, katero sta pred tisoč leti slovenskim rodovom odkazala sveta blagovestnika Ciril in Metod; da so se ga držali, ne bi bili postali „sluge narodom“.

Naša družba faktično deluje v Ciril-Metodovem duhu. In kak je ta duh? Skratka: katolišk in naroden, isto, kar izrekajo naša pravila. Gospôda

moja! Društveni zavodi so sploh konfesionalni, in mej Slovenci celo drugače biti ne more in biti ne sme. Že sedanji šolski zakon zahteva versko-nravno vzgojo. Vodstvo je prepričano: Ako se v nežna otroška srca ne vsadi strah božji, krepost, pokorščina do roditeljev in raznih oblasti itd., naj se mlade glavice še tako napolnijo z raznimi predmeti, zgrešila je šola svoj glavni namen, kajti ona ni samo učilnica, nego tudi — i to še posebno — vzgojilnica. (Res je!) In, gospôda moja! noben pedagog še ni ovrigel staroveškega pedagoga Salomona, ki je vzgojilnici zapisal na pročelje: „*Initium sapientiae, timor Domini!*“ Začetek modrosti je strah božji.

tovo je Šimen zopet pijan, ker ne more trobiti. Dosti je tega, še to noč mora biti stvar dognana. Pijanca nočem za čuvaja; naj nastane ogenj v mestu in vse bo šlo, kar sem za mesto prihranil in še dolgove bo treba narediti. Tega več ne trpim, še danes ga zgrabim in mu povem, da on več ne bo pijan strašil meščanov s svojim hripavim rogom.“

Urno se zagrne župan v plašč, vzame klobuk ter ga potisne globoko čez čelo; zasuče svetilnico, da bi pogorelo manj olja in hiti po stopnjicah. „Za božjo voljo, vrata hiše mestnega župana odprta na stežaje!“ zamrmra župan, „mestna hiša bi morala vsem drugim biti vzgled, da se zapró o pravem času, in sedaj bo ena ura, in vrata so odprta do kraja. Ne, tako več ne sme biti.“ Jezen zaloputne vrata za seboj in stopi na ulico. Mrzla burja je pihala po mestnih ulicah in sneg je naletaval, župan se še bolj zavije v svoj plašč ter hiti po trgu proti kraju, od koder je nazadnje slišal trobiti čuvaja.

Toda čuvaja ni bilo na trgu; župan jo zavije v drugo, tretjo ulico, a tudi ondi ne najde Šimna. S tem je župan prehodil skoro vse mestne ulice.

„Gotovo ga srka kje na gorkem“, mrmra župan. „Tudi prav; še jutri skličem mestne može, in naj se ustavljajo kakor se hočejo, dognati moram, da Šimna odstavimo od službe. Mesto je vedno v največji nevarnosti; tak čuvaj ne zasluži ne službe ne pokojnine.“ Hitro se obrne proti mestni hiši, kar zagleda pred seboj v temi neko postavo. „Kdo se klati tako pozno v noč po mestnih ulicah?“ govori župan sam seboj in pospeši svoje korake, da bi od bližje spoznal, kdo da je. Res spozna postavo, bila je ženska. „No“, pravi župan, „daleč smo prišli, ob eni po noči se ženske klatijo po mestnih ulicah, res lepe reči se godé po noči in čuvaj naš mirno in breskrbno spi.“ — „Stoj! Kdo je tukaj“ zavpije župan.

Ženska se strese, omahne od strahu proti zidu bližnje hiše, a zbere zopet hitro svoje moči ter zbeži v gluho noč, kakor bi jo odnesel veter. Toda županu so bile mestne ulice dobro znane; vedel je, ako neče ženska iti iz mesta, se mora vrniti po drugi ulici. Zato on stopi po bližnjici ter se vstopi pred vrata neke hiše in za stebrom skrit pričakuje, da pride ženska memo hiše.

A blagovestnika nista oznanjevala samo sv. vero, bila sta i prvoboritelja pravicam slovenskega jezika, v katerem sta izobraževala rodove slovenske, da je tako lepo vspevala mej njimi krščanska omika. To je kažipot naši družbi.

Ménim, da se ne motim, ka ste z menoj istih misli: V šolah po našem ozemlji manjka — naj se Vam nikar čudno ne zdi; o tem se pomenkavamo v prijateljskih krogih večkratov — manjka nam slovenskega duha; narodnega duha, slovenskega mišljenja in čutenja; vže mladini moramo vcepiti v srce

poleg krščanske še slovensko zavest, da svojo domovino najbolje pozna, da svojo rodno mater, svoj narod, svoje krasne goré in dolé . . . najbolj ljubi, zanje živi i gori; druge narode pa zaradi njihove omike i lepih lastnosti ceni i spoštuje, kakor se kristijanu spodobi."

Družba ima sedaj 85 podružnic, ki so nabrale do konca l. 1888 21.817 gl. 64 kr. — Družba ima veliko troškov posebno za svoje šole v Trstu, torej naj bi jo Slovenci prav krepko podpirali v korist domače šole!

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Če krava pri molži mleka ne pripusti, svetuje neki amerikansk živinorejec to-le: Kakor hitro krava neče dati mleka, raztegni svoje roke nakviško ter položi konec svojih prstov kravi na hrbtenico, spredaj pred bedri, ter je tako kolikor mogoče močno tišči okoli ene minute; krave potem vselej rađe pripusté svoje mleko.

Žaganje se dá na razne načine porabiti za gnojenje polja in travnikov. Pogosto se rabi za nastiljo, zlasti pri goveji živini, in zato je kaj dobro, če se ne rabi samo, ampak če se menja s slamo. Ker žaganje posrka in obdrži gnojnico, se živina mnogo ložje drži snažna, kmetovalec pa dobi gnoj, ki ima v sebi vse tvarine, ki pospešujejo rast rastlin, česar pa nima oni gnoj, ki ne hrani v sebi onih tvarin, katerih ima gnojnica obilno. Sicer deluje gnoj

iz žaganja bolj počasi, a je toliko trpežnejši. Zlasti ga priporočajo za težko ilovnato in peščeno zemljo. Seveda se mora tudi s tem gnojem kot z vsakim drugim na gnojišči umno ravnati. Pogosto se napravlja iz žaganja kompost ali mešanec. V ta namen se pomeša s prstjo in takimi stvarmi, ki rađe trohné in trohnenje pospešujejo, zlasti z ugašenim apnom. Kupi naj ne bodo preveliki ter naj se večkrat polijejo z gnojnico in od časa do časa premešajo. Ni pa svetovati žaganje sežigati in pepel za gnojenje rabiti, ker dá žaganje zelo malo pepela, ki nima posebne vrednosti.

Lesni duh se odstrani iz novih sodov, če se napolnijo z apnom, kateremu se primeša, po velikosti sodov potašlja, 36 do 40 gramov na hektoliter. Ta mešanica se pusti šest do osem dnij v

Ni mu treba dolgo čakati; kmalu pride in župan jo zgrabi za roko.

„Kdo se vlačí tako pozno po noči okrog?“ zardere se župan nad žensko.

„O Bog! Pustíte me, saj nisem nič hudega naredila“, pravi ženska.

Glas se je županu zdel znan. „Kdo si?“ vpraša jo še enkrat.

„Imejte usmiljenje z menoj, oče župan!“

„A — kaj je to? Ti si tukaj? Eva, županova dekla, klatiš se po noči okrog, in doma se držiš kakor svetnica.“ — Ona molči, kaj hoče? Bila je res županova dekla.

„Tako ti delaš; ti hočeš v slabo ime pripraviti županovo hišo, ki naj bi bila vsem drugim družinam lep vzgled.“ Eva ni nič spregovorila; jok jo je posilil in ihtela je revica na glas.

„Povej, kaj imaš opraviti v tem času po ulicah?“ vpraša jo ostro oče župan.

„Obiskala — sem — svojega — očeta“, pravi dekla.

„Kje imaš zdaj očeta?“ — Eva obmolkne.

„Vprašam te: Kje je zdaj tvoj oče?“ — Tedaj zastoka: „Tam — na — oglu.“

„Pelji me tje, hitro!“ reče župan in zgrabi obnavljajočo se Evo za roko, kar začuti v njeni roki nekaj robato-trdega, župan se hoče prepričati, kaj da je, a v tem trenutku se mu dekla iztrga iz rok ter izgine spred njegovih oči v nočno temò.

„Čakaj me, potepenka“, mrmra župan; „še danes te zapodim od hiše.“

„Toda, kaj neki je imeła v roki? Da le meni ne bi kradla in po noči staremu nosila.“

Oče župan, ki je imel boljša leta že davno za hrbtom, se je zelo utrudil in počasnih korakov se je v temi bližal mestni hiši. Začudi se zopet, ke tudi sedaj najde vrata svoje hiše odprta, vstraši pa se, ko sliši v veži tudi neki pogovor. Tiho stopi za steber in posluša.

„Oče, oče, za božjo voljo vstanite! Ali slišite? Župan hodi po ulicah okrog, mene je že zasačil in vem, da me bo jutri zapodil iz službe; oh, če tudi vas tukaj dobi, bodete tudi vi ob službo in kako se bodete preživljali?“

sodih. Na to se izmijejo s čisto, frišno vodo; lesni okus je za vselej odstranjen.

Po ceni firnež za poliranje hišne oprave se naredi, če se polovico lanenega olja in polovico vinskega cveta (špirta) v zamašeni steklenici dobro pretrese in premeša. S to tekočino se oprava z volnato cunjjo obriba.

Redilna vrednost sadja. Preiskavali so najvažnejše vrste sadja, da bi izvedeli, koliko so vredne gledé svoje redilnosti. Našli so, da ima eno jajce ravno toliko redilnih snovij v sebi, kot pol kilograma črešenj, $\frac{3}{4}$ kilograma grozdja in 2 kilograma hrušek. V primeri s krompirjem se je pokazalo, da zaleže 100 kilogramov krompirja toliko, kot 114 kilogramov črešenj, 120 kilogramov grozdja, 192 kilogramov hrušk in 327 kilogramov češpelj.

Iz tega je razvidno, da bi ob samem sadju ne mogli živeti in da bi morali tako imenovani vegetarijanci cele košare sadja pojesti, če bi ne vživali tudi mnogo mleka, jaje, kruha in sočivja. Glavna vrednost sadja je v njegovem okusu in pa v tem, ker tako dobro vpliva na prebavljanje; v tem oziru je neprecenljivo in za okrepcavanje ni boljšega.

Za zakitanje železa v kamen se napravi prav trpežen in po ceni kit, če se raztopi smola in vanjo strese ter pomeša toliko fine in presejane moke in smlete opeke, da je mešanica, dokler je vroča, še tekoča. Ko se ta zmes notri vlije, se lahko vtaknejo v presledke mali, poprej segreti koščki opeke. Ta smolnati cement se dobro zveže s kamenom in železom, se v vodi ne raztopi in ne razmoči, je po ceni in gotovo boljši kot žveplo, ki se sicer rabi.

Razne vesti.

(Nova poštna urada.) V Ljubljani bomo imeli z novim letom dva nova poštna urada; prvega na Št. Jakobskem trgu, drugega pa blizu stolne cerkve pred gimnazijo. Naredbe te bodo ljudje veseli, ker jim bo mnogo bližje do pošte.

(Svetli cesar) so prve dni tekočega meseca bivali na lovu na Gornjem Štajerskem, in so tam dné 4. t. m. praznovali svoj god. V petek na praznik sv. Frančiška bili so pri sv. maši v Mürzstegu, z njimi bila je tudi hči Gizela in njeni soprog princ Leopold Bavarski.

(Podpirajmo Elizabetišče ali otroško bolnišnico v Ljubljani.) Potreba je za tako bolnišnico velika, ker revni stariši, posebno delavci, ne morejo sami oskrbovati bolnih otrok, in ker je tudi prav, da so otroci tudi bolni ločeni od odraslih. Želeti je torej temu zavodu, da se kmalu tudi opravi notranje; poziv, ki smo ga dobili v tem oziru od gospejnega odbora, omenja, da bodo varhinje pošiljale podpisalno polo po mestu, priporoča pa tudi dobrotnikom na deželi, naj se tudi zavoda blagohotno spominjajo. Čudno se pa nam zdi v oklicu, ko beremo: „Jedini

„K—a—j!“ zagodrnja speči čuvaj.

„Oče, posilite se in vstanite ter pojdite iz hiše; župan mora biti zdaj, zdaj tukaj. Pojdite in skrijte se tje pod lopo, sicer sva izgubljena.“

„Pusti me pri miru; saj nisem pijan“, pravi Šimen, „jim že dobro stražim, stran pa od tukaj ne grem, če tudi župan pride.“

„Oče, za božjo voljo vas prosim, pojdite od tod!“

„Zdaj pa za nalašč ne“, pravi Šimen, ter se sklone po koncu; „vsaka reč ima svoj konec; tudi jaz moram enkrat županu povedati na vsa usta, kar mu gré. Štirideset let bom kmalu v službi in zvesto sem jo opravljal, zdaj pa pride kak župan in hoče vse novo imeti, tudi novega ponočnega čuvaja; stari ne velja nič, treba ga bo zapoditi. Veš, dekle, to boli človeka, ako vé, da je zvesto služil toliko let, in vsaki dan ta strah: zdaj, zdaj te bodo zapodili. Kdo se bo čudil, ako se hočem znebiti teh skrbi, ter ga pijem tukaj kozarček, tam družega in tretjega, da mi je malo ložje in gorkeje, potem pa župan vpije: Pijanec, ti nisi za nobeno rabo.“

„Oče, prosim vas, vse je dobro, a zdaj bežite od tod!“

„Vem, Eva, da mi ti dobro želiš. Saj že več tednov za-me opravljaš službo ponočnega čuvaja, po dnevu pa pri županovih trdo delaš; ni čuda, da si tako bleda in upalih lic. To ne more dalje biti, in pa zvedelo se bo to gotovo, zakaj — he, he, ti ne znaš dobro trobiti; kako vrano bi s svojim praskanjem še odgnala in oplašila, koga družega pa težko. — He, kje imaš moj rog?“

„Tukaj, oče, nate ga, toda pojdite iz hiše.“

„Tako, stari kamerad, zdaj bova pa zaspala. Lahko noč, Eva! Pozdravi očeta župana.“ S temi besedami se zopet vleže oče na drugo stran in kmalu zasmrči.

„Oče, oče!“ vzdihuje Eva in joka, Šimen pa se nič ne meni zanjo.

V tem pa nekaj zapraska pred velikimi vrati; prestrašena pogleda Eva, ker misli si, gotovo je župan. A župana ni bilo, kajti nekako tesno mu je bilo pri srcu, ko je poslušal pogovor med očetom in hčerjo, spoznal je, koliko krivico je storil Evi, sram

genij čiste človekoljubnosti spremljaj naše uboge varovance čez prag (tega zavoda).“ Tako katolikom ni treba pisati, to so fraze, ki nič ne veljajo. Mi bi le vprašali: Kje pa je ostal Jezus, prijatelj otrok? Zakaj ne bi se kazali povsod katolikov? Zakaj ne bi v svoji veri iskali svojega ponosa?

(Za novo cerkev na Brezjah) so pretekli teden slovesno blagoslovili prevzvišeni knezoškof temeljni kamen. Bilo je pričujočih nad 40 duhovnikov in mnogo svetne gospóde, ljudstva pa je bilo gotovo za deset brezijskih cerkvâ.

(Iz Ptuja) smo dobili lepo pismo, ki nam razodeva, kako priljubljen je bil ondotni kapelan P. Stanko, ki se je preselil od tam. — Od sv. Jurija pri Tabru pa se nam obširno poroča, kako velečastna je bila slovesnost biserne sv. maše, katero je daroval bisernomašnik velečast. gospod Fr. Globočnik. Žal, da obširnih poročil zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti.

(V Celji) pri porotnih sodbah: Kuharica Drobež iz Starevasi pri Vidmu je svojega otroka z nožem razkosala in v potok vrgla, s tem si je zaslužila 4 leta hude ječe. Tesar Jožef Kovačič pri Kapelah blizu Brezic je voglaril v Rokovcu; to je dalo povod, da je Vogrinca dvakrat s palico po glavi udaril in povzročil smrt; prisodili so mu 4 leta hude, s postom in terno poostrene ječe. Pavel Brinovec z Vrhpolja in M. Slapnik sta se pri sv. Janži sprla zovoljo neke ženske, začela sta se pretepati. Slapnik se je zgrudil in so ga odnesli v Celje v bolnišnico, kjer je umrl; obzirom na okoliščine so mu prisodili samo 7 mesecev hude ječe.

ga je bilo in skozi stranska vrata je tisto jutro natihoma prišel v svoje stanovanje.

Drugo jutro je v strahu pričakovala Eva, kdaj da jo pokliče ojstri gospodar pred se, jo izplača ter zapodi iz hiše. Kmalu pride povelje, naj pride dekle v županovo sobo. Od strahu, pač tudi od utrujenosti šibite se ji nogi, ko stopa po stopnjicah v županovo stanovanje. — Župan to jutro ni bil slabe volje; tako prijazen še ni bil nikoli proti Evi.

„Blago dete“, reče ji župan z nenavadno milim glasom, „pojdi spat. Kdor po noči opravlja službo mestnega čuvaja, mora spati po dnevu.“ — Še bolj pa so se čudili drugi dan mestni svetovalci, ko jim je oče župan sam svetoval, naj 150 gold. dovolijo med vsakoletne stroške za pokojnino ponočnega čuvaja Šimna, da bo s polno plačo Šimen vžival zasluženi pokoj, in da se blaga njegova hčerka ne bo vsled truda prezgodaj končala iz iskrene ljubezni do svojega očeta. — Res lepa je ljubezen otrok do starišev!

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 7. novembra.

Loterijske srečke.

Trst	5. oktobra:	87,	35,	82,	46,	17.
Linc	5. oktobra:	49,	63,	67,	41,	32.
Gradec	12. oktobra:	13,	6,	2,	28,	3.
Dunaj	12. oktobra:	65,	73,	23,	32,	59.
Brno	16. oktobra:	5,	63,	85,	70,	73.
Praga	9. oktobra:	28,	74,	75,	69,	72.

Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s PICCOLIJEVO „ESENCO ZA ŽELODEC“, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar GABRIJEL PICCOLI v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Varstvena znamka.

Dobiva se pa razven pri izdelovatelju lekarnarju PICCOLI-ju „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarnarju Rizzio-ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Štajerskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (9)

Na najnovejši in najboljši način
umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živeca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega (čevljarskega) mostu,
I. nadstropje. (21)

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov
in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Frančiškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano realno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so oljnatе barve v ploščevinastih pušicah (Blecbbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (16)

☛ Cenike na zahtevanje. ☛

Deželna lekarna Ludovika

v LJUBLJANI,

priporoča prečast. gospodom du-
poskušena in po najboljših pred-

pri „Mariji Pomagaj“ Grečelna

Mestni trg št. 11,

hovnikom in p. n. občinstvu svoja
pisih pripravljena zdravila, kot:

Angleški čudoviti balzam, 1 stekl. 10 kr., duc.
1 gold., 5 duc. 4 gold.

Aromatični tobačni prašek, glavo krapčajoče
sredstvo. 1 stekl. 20 kr., duc. 2 gold.

Bastlerjeve kapljice zoper kolero, občno znano
braniło proti koleri, kolerinu in koliki. Stekl. 35 kr.

Cvet zoper gušo in napeti vrat. Stekl. 20 kr.,
duc. 2 gold.

Cvet zoper luskinе, najboljše sredstvo za odstra-
njenje stitnih luskin na glavi, ki so tolikrat vzrok plešam.
Cena z navodilom rabe 80 kr.

Cvet zoper protin in revmatizem za odpravo
vsakovrstnih bolečin, bodisi akutnih ali kroničnih. Cena
steklenici 50 kr. duc. 5 gold.

Dorševo ribje olje najboljše baže, katero jedino
zapisujejo zdravniki proti kašlju, škrofeljnom itd. Mala
stekl. 50 kr., velika 90 kr.

Elizabetna ustna voda, Stekl. 50 kr.

Francova zdravilna esenca, proti boleznim v že-
lodeci in na jetrih, mrzlici itd. Stekl. 10 kr., duc. 1 gold.,
5 duc. 4 gold.

Francosko žganje s soljo ali brez soli v steklenicah
po 20, 50 kr. in 1 gold.

Grenko, tudi želodec krepčujoče vino, iz naj-
zdravilnejših gorenjskih rastlin. Steklenica, ki drži pol
litra, z navodilom rabe 80 kr.

Horstova voda za oči proti unetim očem, njih
kataralnim afekcijam. Cena stekl. 50 kr., duc. 3 gl.

Kapljice za bledične, dobro sredstvo proti pomanj-
kanju krvi. Stekl. 40 kr.

Kapljice za krč, neprekosljive, 36 kr., duc. 3 gl.

Kapljice zoper mrzlico. Stekl. 30 kr., duc. 3 gold.

Kineška pomada pospešuje rast las. Lonček 50 kr.

Kri čistilne krogljice proti vsem boleznim, ki od
želodeca prihajajo. Cena škatljici 21 kr., zavitek s 6 škatl. in
navodrom rabe 1 gl. 5 kr., 6 zavitkov 5 gl. 25 kr.

Kri čistilni čaj Küllerjev. Majhen zavitek 75 kr.,
velik 1 gold. 30 kr. z navodrom rabe vred.

Krogljice za bledico dr. Blanda (pocukrane)
proti pomanjkanju krvi (bledici, slabosti, pešanju). Škat-
ljica velja 60 kr.

Krogljice za trakulje, gotovo sredstvo proti tra-
kulji. Cena z navodrom 2 gold.

Malaga-vino najboljše vrste za prebolele. Stekl.
1/2 litra 60 kr., 1/2 litra 1 gl. 20 kr., liter 2 gl. 20 kr.

Marijino-celjske kapljice, slavno znano in zelo
priljubljeno zdravilo proti boleznim želodeca. Steklenica
20 kr., duc. 2 gold., 5 duc. 7 gold. 50 kr.

Maža za gušo, lonček 35 kr. 3/4

Maža za kile, za vsakovrstne tudi zastarane 1 gl.

Obliž zoper kurja očesa, Luzerjev 60 kr., ravno
tak od mene le 40 kr.

Pagliano-sirup, pravi iz Florencije, varuj se ni-
vrednih ponaredeb, cena 1 gold.

Homeopatična lekarna.

Deželna lekarna pri „Mariji Pomagaj“ je, kakor znano, najprva in najstarejša homeopatična lekarna na
Kranjskem. Napravljajo se te zdravila iz posebne dobrote in čistote ter najtočnejše. Isto tako se dobé vsa zdravila
po receptih napravljena, vedno sveža in najboljše vrste. Po pošti se vsak dan dvakrat razpošilja.

Cenik pošljem, ako se naroči, gratis in franko, v katerem je še veliko več in bolj natančno popisanih zdravil.

Prosim vřudno, me p. n. občinstvu priporočati.

Z velespoštovanjem

Lud. Grečel, lekar.

Prašek za šeurke. Škatljica 30 kr.
Rudeči dunajski sok zoper kašelj. Stekl. 40 kr.
Ruska maža za ozeblino, jako dobro sredstvo.
Lonček 40 kr.

Salicilno kislá ustna voda. Stekl. 50 kr.
Salicilno kislá zobni prašek. Škatljica 30 kr.

Sirup iz planinskih zelišč proti kašlju, hripa-
vosti, pljučenim boleznim itd. napravljen iz pravih pla-
ninskih zelišč. Stekl. 50 kr., duc. 5 gl.

Strup za podgane, najmočnejše sredstvo. 20 kr.
Strup za stenice. Steklenica 40 kr.

Tinktura za rast las. Steklenica 60 kr.
Tinktura za kurja očesa, bradavice in trdo kožo.

Stekl. 40 kr., 1/2 duc. 2 gold.

Univerzalni jedilni prašek, izvrstno sredstvo
proti zlatej žili, slabemu želodcu, zgagi, pomanjkanju
slasti do jedij in zabasanju sploh jako priljubljen. Škat-
ljica z navodrom rabe 50 kr.

Univerzalni zdravilni obliž (flajšter) zoper vsako-
vrstne rane, vnetje otekline itd. Škatljica 30 kr.

Ustna voda dr. Duffosa iz ameriških rastlin, ohr-
njuje zobe in ozdravi vsakovrstne zobne bolečine. 60 kr.

Voda za čiščenje obraza, poge, ogrce, grinte in
druge nečistosti kože. Stekl. 80 kr.

Zobne kapljice. Stekl. 10 kr., duc. 90 kr.

Zobni prašek po dr. Helderji z dodatkom sali-
cilno-kislega natrona je jako priljubljen. Škatljica 30 kr.

Železato kineško vino pokrepča želodec. Cena
butelji 1 gold. 20 kr.

Železato salo iz kitovih jeter najboljše vrste, za
krepčanje slabih otrok, katerim manjka krvi. Stekl. 60 kr.

Želodčne kapljice Marije Pomagaj. Napravljene
so iz zelišč gorenjskih, zlasti okrog Brezij pri Mariji
Pomagaj nabranih, katero imajo lastnost vsakovrstne želo-
dečne bolezni ozdraviti. Stekl. 30 kr., duc. 3 gold.

Medicinska mila, lepo dišeče pomade, lasna
olja, parfumi, itd. vedno v zalogi.

Živinska zdravila.

Homeopatične kaplice za prašice zoper vse pra-
šičje bolezni. Stekl. 30 kr.

Prašek za prašice po poskušnjah potrjen proti pere-
čemu ognju, vraničenemu in pljučenemu prisadu, pomanj-
kanju slasti do jedij, driski, kataru, itd. Zavitek 30 kr.

Konjski cvet za utiranje udov, trzanje, oteklino,
spahnenje šipe na kolenu. Stekl. 1 gl. Liter 2 gold.

Poskušeni konjski prašek. Zoper vsakovrstne
konjske bolezni. Ako se konju vedno po malo daje tega
praška, obvaruje se ga čestokrat nalezljivim boleznim.
Zavitek 50 kr.

Poskušeni mlečni in goveji prašek. Ta prašek
je skušeno čistilo krvi ter izganja vse bolezenske snovi
iz života. Zavitek 50 kr.

Pasje krogljice proti pasjim boleznim. Škat. 50 kr.